

Obětování Izáka

Rožnov, Střítež, 21.7.2013

Kazatel: Josef Hurta

Čtení: Gn 22, 1 – 19

Text: 1K 10,13

Nepotkala vás zkouška nad lidské síly. Bůh je věrný: nedopustí, abyste byli podrobeni zkoušce, kterou byste nemohli vydržet, nýbrž se zkouškou vám připraví i východisko a dá vám sílu, abyste mohli obstát.

Příběh o obětování Izáka můžeme číst několika způsoby. Předně jako známé a jednoduché biblické vyprávění z nedělní školy o tom, kterak Pán Bůh chtěl vyzkoušet Abrahamovu víru. Někdo v tom může vidět takovou konfirmační zkoušku nebo podobné zkoušení jaké prožívají školáci ve škole u tabule. A na Abrahamovi záleží, jak v té zkoušce obstojí. Když neposlechne, prohrál. Když poslechne, zkouška dopadla dobře.

To snad ne, řekne si citlivý čtenář – takhle jednoduché to v tom příběhu není. Tam přece nejde jen o to, jak obstojí Abraham, jestli dostane z víry jedničku nebo pětku, jde také snad aspoň trochu o to, jestli to přežije Izák. Tady jde přece Izákovi o život! A humanisticky vychovaný čtenář řekne, že to tedy rozhodně není příběh opěvující velkou Abrahamovu víru, ale právě naopak, že je to příběh proti víře a proti každému náboženskému fanatismu. Nakonec podívejte se na toho Abrahama, vždyť on by byl schopen kvůli tomu svému náboženství zabít vlastního syna! To je čirý fanatismus co tu Abraham předvádí. Můžeme se pak divit, že islámští fundamentalisté dokazují sílu své víry množstvím dynamitu na svém těle? Že posílají své syny a dcery na smrt? Vždyť Abraham tu vlastně dělá totéž v bleděmodrém. Ano, bratři a sestry, i tak je možné číst příběh o obětování Izáka. Jako příběh o fanatické víře. Příběh o zaslepeném Abrahamovi, který s nepřítomným plamenným pohledem zvedá nůž, aby probodl na oltáři obět' své kruté víry. Takového otce, který z náboženských pohnutek vztáhne ruku na syna, toho je potřeba odsoudit, zavřít. Je to nebezpečný sektář. Vždyť provádí lidské oběti. Je to nehumánní a zcela nepřijatelné. Je pravda, že ve své době nedělá nic neobvyklého, lidské oběti byly v pohanských kultech běžné, ale my jsme měli za to, že Abraham to všechno už dávno opustil, když vyšel z kaldejského Uru, když poslechl hlas Hospodina. Nebo že by s tím dosud bojoval a zápasil ve svém nitru? Nakonec ten dialog mezi Abrahamem a Izákem nasvědčuje tomu, že kde si uvnitř, v Abrahamově srdci se odehrává krutý a těžký vnitřní boj.

A hle, rázem je z toho poutavé psychologické drama, drama odehrávající se mezi otcem a jeho synem. Drama, v němž se střetává víra v Hospodina a hluboká otcovská láska k jedinému dítěti. Je to příběh plný napětí a nervů. Čteme: Tu Izák svého otce Abrahama oslovil: "Otče!" Ten odvětil: "Copak, můj synu?" Izák se otázal: "Hle, oheň a dříví je zde. Kde však je beránek k zápalné oběti?" Nato Abraham řekl: "Můj synu, Bůh sám si vyhlédne beránka k oběti zápalné." A šli oba spolu dál. Co napětí a dramatickosti je v této dojemné scéně. Právě v těch nevyslovených otázkách a zámlkách. Byl by to krásný námět na román.

Ale ani psychologizací celého příběhu nepostihneme patrně jeho pravý záměr. Bible je teologická literatura a klade věroučné otázky. Jak je to s tím nesmyslným Božím požadavkem, s tou zkouškou Abrahamovy víry a Izákem jako jakýmsi nevinným rukojmím v celé té jím nezaviněné a nezaviděnlivé situaci? Chce Bůh mít z Abrahama náboženského fanatika, z Izáka nevinnou obět' a sám se ukázat jako krvežíznivý Moloch, libující si v lidských obětech? Jsou lidé, kteří v náboženství vidí fanatismus a Boha viní z odpovědnosti za miliony nevinných obětí náboženského násilí ve světě. A příběh o Abrahamově víře, schopné obětovat Bohu vlastního syna jim může k tomuto pohledu nahrávat. Anebo je to všechno úplně jinak?

Bratři a sestry, já si alespoň Abrahama představuji docela jiným způsobem. Nepředstavuji si ho jako nějakého fanatika. Rozhodně ne jako muže s planoucíma očima a nepřítomným pohledem. Spíše si ho představuji jako jednoho svého kamaráda ze Slezska. Ten má syna, nesmírně chytrého a nadaného, kterému lékaři, když mu bylo dvanáct let, zjistili zhoubný mozkový nádor. Jistě jeho rodiče při jeho narození měli velkou radost a přijali toto dítě jako dar od Pána Boha. A to je podle mě přesně ta abrahamovská situace, kdy milující otec najednou slyší, že má své dítě položit na oltář, aby ho vrátil zpět Bohu. Najednou se má smířit s tím nejhorším scénářem, který mu lékaři narovinu řekli. A zároveň má věřit Hospodinu, že všechna jeho zaslíbení platí. Je to snad, bratři a sestry, projev nějakého náboženského fanatismu? To s tím přece nemá nic společného. Celý rok strávili ti rodiče se svým synem po nemocnicích, na chemoterapii, na ozáčkách, v nejistotě, v bezesných nocích a v nevyčtených otázkách. Dlouhá, předlouhá cesta na horu Moria. Bolestivá léčba. Těžký, přetěžký náklad dříví, který si dítě s sebou nese a neví, jestli ho to nakonec docela nespálí. Otazníky v očích, tázavé pohledy mezi dítětem a otcem. Dítě, které neví, co ho čeká a otec, který ví. Operační stůl jako oltář, nůž v ruce lékaře a pak? Život nebo smrt? Bratři a sestry, kolik takových abrahamovských zkoušek víry se odehrává za zdmi nemocnic, na operačních stolech, na těch novodobých oltářích, kde často rozhodují vteřiny. Co chce Bůh? Jaká je víra rodičů, jejichž dítě leží přivázané na operačním stole? Budou věřit Pánu Bohu, ať už to dopadne jakkoliv? Jak v té chvíli obstojí? To je ta abrahamovská zkouška víry. A jak bude Pána Boha vnímat to dítě, nad nímž už drží skalpel chirurg? Bude Pán Bůh jeho spojencem nebo nepřitelem? Zahlédne

někde v té chvíli aspoň koutkem oka víry toho pravého obětního Beránka? Jak bude v té chvíli znít ta liturgická modlitba: „Beránku Boží, který snímáš hřích světa, smiluj se nad námi!“ Tak volá víra, která už nemůže dál, ale která se ještě zcela neztratila. Abraham víru neztratil. Na poslední chvíli slyší, že Bůh si Izákovu smrt nepřejí. Že nemá zalíbení ve smrti hříšníka. Že je tu beránek s hlavou v trní, který smí přinést oběť místo Abrahamova Izáka. Už tady zní předzvěst evangelia, které říká, že je tu Beránek Boží, který snímá hřích světa, snímá z nás naše odcizení Bohu a věčnou smrt a dává nám život. Nebot' Bůh tak miloval svět, že dal svého jediného Syna, aby žádný, kdo v něho věří, nezahynul, ale měl život věčný.

Proč bylo zapotřebí takové zkoušky u Abrahama? To nevíme. Otázky typu „proč“ často zůstávají nezodpovězeny. Snad, že Abrahamova víra, která se od počátku upínala k neviditelnému Hospodinu, najednou se jakoby upnula jen na toho Izáka. Otcovská láska je silné pouto. A rozhodně není v rozporu s vírou. Jen se s ní nemůže zaměnit. I my rádi svoji víru fixujeme na domněle trvalé jistoty – na zvyky, na tradici, na církve, na mládež, na příští generace, na své představy o církvi, na konkrétní sbor, na přátele, na dobré bydlo, na místo, kde žijeme, na životní zajištěnost a pocit bezpečí, na to, co nám vždycky vyhovovalo a co si nás k sobě připoutalo. Co když něco z toho také budeme muset dát na oltář? Co všechno budeme muset dát na oltář a rozloučit se s tím - vnitřně se od toho odpoutat jako Abraham od Izáka? Bude tím naše víra otřesena? Přežije takovou zkoušku?

Bratři a sestry, příběh o obětování Izáka můžeme číst různými způsoby. Ale z toho, co jsme si řekli, je zřejmé, že víra není otázka slepé poslušnosti, neznamená vypnout vlastní mysl ani bezmyšlenkovitě plnit cizí rozkazy. To je náboženský fanatismus a o tom ten příběh není. Víra v mezních situacích života představuje spíše bezmocné spolehnutí na Hospodina. Člověk se někdy ocitá v situacích, kterým nerozumí, které jsou hrozně těžké, a my často nevíme, proč se staly. Takové chvíle mnohem více než pevnost naší víry zkoušejí pevnost Boží věrnosti. Vedou k bezmeznému odevzdání se do rukou Božích. Neprokazují lidskou věrnost Bohu, ale Boží věrnost člověku. V Písmu čteme: „**Bůh** je věrný: nedopustí, abyste byli podrobeni zkoušce, kterou byste nemohli vydržet, nýbrž se zkouškou vám připraví i východisko a dá vám sílu, abyste mohli obstát.“ To je dost odvážné tvrzení. Ale není to laciná útěcha, nezohledňující krutou realitu těch nejtěžších životních zkoušek. To připravené východisko totiž nemusí vypadat podle našich představ. Nemusíme ho nalézt ani v nezdolnosti naší triumfující víry, dokonávající se zaťatými zuby až do posledního dechu. Spíše končí v bezradném ohlížení se, až získává podobu trpícího beránka v trní. To východisko je v Ježíši Kristu, v Beránku Božím s trnovou korunou na hlavě, který dokonal na kříži za nás. On je ten, kterého Bůh dal, aby žádný, kdo v něho věří, nezahynul, ale měl život věčný. To východisko platí jako naděje, ať už to s námi tady na světě dopadne jakkoliv.

Modlitba: *Beránku Boží, stůj nablízku, když procházíme těžkým obdobím života, když nevidíme východisko z bezvýchodné situace, když si zoufáme a naše víra se už nemá čeho chytit. Prosíme, ať tvoje věrnost a pravda při nás vždy slaví své vítězství. Amen.*

Přímluvná modlitba: *Pane Ježíši Kriste, modleme se za ty, kdo mají před sebou těžké rozhodování a nevidí na krok dopředu. Prosíme za ty, které trápí výčitky svědomí, že se v něčem rozhodli špatně. Modleme se za ty, které trápí těžká životní situace a nevědí jak ji řešit. Prosíme za ty, kteří mají nevyřešené otázky, myslíme na ty, jejichž víra nedokáže unést těžkosti života. Prosíme za nevyléčitelně nemocné a za jejich rodiny. Myslíme na lidi, kteří ztratili domov, práci, přátele. Prosíme, skloň se k těm, kdo mají strach z budoucnosti a kdo nevidí pro sebe či pro svět dobrou naději. Prosíme za ty, které trápí budoucnost církve. Dej, ať všichni zahlédneme zář tvého přicházejícího království. Amen.*